

SOTE-lainsäädäntö ja siihen liittyvä valinnanvapauslaki

Ruotsinkielisten, saamenkielisten ja viittomakielisten sosiaali- ja terveydenpalveluiden järjestäminen ja tuotanto

Ruotsinkieliset, viittomakieliset ja saamenkieliset sosiaali- ja terveystalvet

SOSTE korostaa:

- Jokaisella maakunnalla tulee olla mahdollisuus päättää miten ne järjestävät ruotsinkielisiä, viittomakielisiä ja saamenkielisiä palveluita. Näiden ryhmien palveluiden järjestämistapaa ei ole tarkoituksenmukaista rajata lailla tai asetuksella eri tavalla kuin suomenkielisiä palveluita.
- Paras lopputulos saadaan aikaan maakuntien ja yhteistyöalueiden yhteistyöllä. Esimerkiksi laatimalla yhteistyösopimuksia, siitä miten sosiaali- ja terveystalvet tarjotaan viittomakielisille, saamenkielisille ja ruotsinkielisille sekä muihin vähemmistökieliin kuuluville asiakkaille.
- Palveluiden koordinaatiota tukemaan perustetaan viittomakielisten, saamelaisten ja ruotsinkielisten sosiaali- ja terveystalvet kansallinen tuki-, resurssi- ja kehittämiskeskukset. Keskukset tukevat sosiaali- ja terveydenhuollon kehitystä. Tämän tehtävän lisäksi keskukselle annetaan koordinoiva ja osittain valvova tehtävä kieliryhmien palveluiden osalta.
- Sosiaali- ja terveydenhuollossa sujuva tiedonsiirto, laaja osaaminen ja kommunikaatio ovat keskeisiä riippumatta sairaudesta, diagnoosista, vammasta tai asuinpaikasta. Tiettyihin ruotsinkielisiin, viittomakielisiin ja saamenkielisiin alueisiin, sektoreihin tai palveluihin rajoitetut erityisratkaisut voisivat haitata merkittävästi näihin kieliryhmiin kuuluvien henkilöiden yhdenvertaista mahdollisuutta saada tarvitsemaansa hoitoa ja hoivaa.
- Erilliset ratkaisut ovat mahdollisesti ongelmallisia myös perustuslain, lasten oikeuksien sopimuksen ja YK:n vammaissopimuksen kannalta

Viittomakielisten, saamenkielisten ja ruotsinkielisten sosiaali- ja terveystalvet tuki-, kehittämis- ja resurssikeskukset sekä erityisosaamisen käyttö

SOSTE ehdottaa:

Järjestämislain 34§ 4 momentin kehittämistoimintaa täydennetään, niin että toimintaa toteuttaa viittomakielisten, saamelaisten ja ruotsinkielisten sosiaali- ja terveystalvet kansallinen tuki-, resurssi- ja kehittämiskeskukset. Ruotsinkielinen keskus sijoitetaan lakiehdotuksen mukaan Uudenmaan maakuntaan ja saamenkielisten keskus Lapin

maakuntaan. Viittomakielisten keskus sijoitetaan Uudenmaan maakuntaan täydentämällä pykälää.

Keskukset tukevat sosiaali- ja terveydenhuollon kehitystä. Tämän tehtävän lisäksi keskukselle annetaan yhdistävä ja koordinoiva tehtävä kieliryhmien palveluiden osalta. Keskukset hoitavat nämä tehtävät yhdessä yhteistyöalueiden, alueellisten tutkimuskomiteoiden maakuntien, kuntien, sosiaali- terveydenhuollon valtuuskunnan, THL:n, vähemmistökielten yhteistyöelimen sekä muiden tahojen, kuten järjestöjen kanssa.

Keskusten tuella maakunnilla on paremmat edellytykset varmistaa viittomakielisten, saamenkielisten ja ruotsinkielisen sosiaali- ja terveydenpalveluiden saatavuus, kehittäminen ja seuranta. Keskukset tukevat maakuntia ja yhteistyöalueita niiden järjestämis- ja tuotantovastuutehtävissä. Samalla varmistetaan tarvittavien tilastoiden, tutkimuksen ja koulutuksen saatavuus.

Keskukset tukevat maakuntia ja yhteistyöalueita luomaan toimivia ruotsinkielisiä, viittomakielisiä ja saamenkielisiä palveluketjuja ja integroituja palveluita. Tämän lisäksi yksiköt koordinoivat ja sovittavat yhteen julkisella puolella, järjestöissä ja yksityisellä sektorilla olemassa olevaa palvelutuotantoa ja erityisosaamista. Yksiköt toimivat osittain myös neuvonantavina ja valvovina tahoina, joiden puoleen ministeriöt, maakunnat, eri asiantuntijat, asiakkaat ja muut tahot voivat kääntyä.

Keskuksien tuella kartoitetaan ja selvitetään vähemmistökieliin liittyvien alueellisten osaamiskeskusten, erillisten yksiköiden ja yhteisten virkojen perustamisen tarvetta. Selvitystyö tehdään yhdessä muiden osaamiskeskusten kanssa. Näitä ovat esimerkiksi LAPE-keskukset, syöpäkeskukset sekä mahdolliset osaamiskeskukset vammais- ja vanhusektorilla.

Tämän lisäksi täydennetään järjestämislain 10§:ää lisäämällä maakuntien velvollisuus tehdä yhteistyötä ruotsinkielisten, saamenkielisten ja viittomakielisten sosiaali- ja terveydenpalveluiden osalta. Maakuntien päätettäviksi jää miten tätä yhteistyötä toteutetaan. Lisätään myös, että valittu maakunta hoitaa yhteistyösopimukseen liittyviä hallintotehtäviä ruotsinkielisten väestön osalta, sama koskee viittomakielisiä ja Lapin maakunta hoitaa näitä tehtäviä saamelaisten osalta.

Pykälän yksityiskohtaisiin perusteluihin kirjoitetaan, että yhteistyön tarkoitus on luoda malli erityistiimiin kokoontumiseen eri palveluntuottajilta, kuten julkiselta ja yksityiseltä sekä järjestöistä.

Lisätietoja:

- erityisasiantuntija Ulrika Krook, ulrika.krook@soste.fi, 040 631 1651
- erityisasiantuntija Ulla Kiuru, ulla.kiuru@soste.fi, 040 744 0888
- yhteiskuntasuhdepäällikkö Timo Lehtinen, timo.lehtinen@soste.fi, 040 158 2212